MH 1941/2018/00.01.00

27.9.2018

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Hallituksen esitys laiksi Urho Kekkosen kansallispuiston rajauksen muuttamisesta, HE 109/2018 vp

Urho Kekkosen kansallispuiston luontokeskustoiminnan uudelleenjärjestely: Tankavaaran luontokeskusalueen erottaminen kansallispuistosta ja luontoarvoiltaan arvokkaan Suomun Villen liittäminen kansallispuistoon

Metsähallituksen Lapin Luontopalveluissa on jouduttu heikosta resurssitilanteesta johtuen selvittämään erilaisia mahdollisuuksia luontokeskusverkoston järkevöittämiseen alueellaan huomioiden mahdollisimman suuri vaikuttavuus suhteessa käytettäviin panoksiin. Saariselkä-Inari-alueella luontokeskustoiminta tulisi Metsähallituksen näkemyksen mukaan keskittää Inarin Siidaan ja Saariselälle.

Tankavaaran luontokeskuksen osalta mahdollisina nähtyihin ratkaisuihin tuo lisänäkökulman se, että se sisältyi aikoinaan UK-puiston perustamisen yhteydessä sovittuihin metsätalouden lopettamisen kompensaatioihin.

Tankavaaran luontokeskuksen osalta olisi nyt mahdollisuus tehdä yhdessä Sodankylän kunnan kanssa luontokeskustoimintaan verrattuna kestävämpi ja matkailun kehittämisen kannalta parempi ratkaisu pidemmälle tulevaisuuteen.

Kansallispuiston Tankavaaraan liittyvän rajausmuutoksen yhteydessä tulisi kansallispuistoon liittää samalla ns. Suomun Ville puiston koilliskulmalta. Luonnonsuojeluvaroilla ostettu, maisema- ja luontoarvoiltaan arvokas, Suomun Villen 198 hehtaarin suuruinen alue olisi arvokas osa kansallispuistoa. Tämän järjestelyn myötä puistoon liitettäisiin arvokasta aluetta moninkertainen pinta-ala puistosta lohkaistavaan, luontoarvoiltaan selkeästi vähäisempään n. 10 hehtaarin Tankavaaran alueeseen verrattuna.

Tankavaaran luontokeskuksen tilanne

Tankavaaran luontokeskuksen käyntimäärä on ollut hiipuva jo pitkään.

Vuosi	2017	2016	2015	2014	2013
Käynnit	8800	9800	10866	12039	13820

Metsähallitus
PL 94 (Ratatie 11)
FI-01301 Vantaa, Suomi Finland

Tel. 0206 39 4000
www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7

Aukioloaikaa on vuosien seurannan pohjalta supistettu vain kesä- ja syksykauden kattavaksi, koska kysyntä kohdistuu jyrkästi vain sulan maan sesonkiin. Muina aikoina Tankavaaran luontokeskus on tarjonnut muutaman toimistotyöpaikan sekä ollut avoinna tilauksesta.

Keinoja kävijämäärien kasvattamiseksi ei ole löydetty omin eikä yhteistyön keinoin. Tankavaaran alueen kumppaneiden (Kultamuseo ja Kultakylä) kanssa on toteutettu lähivuosina erilaisia kehittämis- ja markkinointihankkeita alueen kysynnän kasvattamiseksi. Luontokeskuksen sijainti on ratkaiseva ongelma. Luontokeskuksen osuudesta Tankavaaran kokonaisuuden merkittävään kehittymiseen Metsähallituksella ei ole vuosien kokemuksen pohjalta vahvaa uskoa, eikä panostamismahdollisuuksiakaan. Kävijävirrat suuntautuvat Kiilopään - Laanilan - Saariselän alueille.

Luontokeskusrakennus on 31 vuotta vanha ja lähestyy peruskorjausvaihetta. Päänäyttely on 22 vuotta vanha. Uudempi näyttelyosa on sekin 12 vuotta sitten tehty. Näyttelyjen elinkaarena 10 vuoden ylitys on kriittinen. Viiden vuoden kuluessa investointeja olisi tehtävä väistämättä hyvin merkittävä määrä. Ulkoisen rahoituksen saanti kohteeseen on paitsi vaikeaa, myös varsin heikosti kannattavaa, kun huomioidaan luontokeskusverkon kehittämis- ja investointitarpeet kokonaisuutena Lapissa ja valtakunnallisesti. Vajaakäytöllä olevan kiinteistön vuotuiset ylläpitokustannukset ovat yli 20 000 euroa.

Perusteltu paras vaihtoehto on luopua kiinteistöstä kokonaan ja keskittää luontokeskustoiminta/opastuspalvelut muihin toimiviin pisteisiin, Tankavaaran - Kiilopään - Saariselän aluekokonaisuuden osalta Saariselälle. Tankavaarassa voidaan mahdollisuuksien mukaan toteuttaa pienimuotoinen käyvien asiakkaiden opastustoiminta ilman Metsähallituksen henkilökuntaa.

Sodankylän kunta on lähestynyt Metsähallitusta Tankavaaran kehittämisen näkökulmasta. Kunta on todennut Metsähallitukselle, että puiston kompensaatiot eivät ole enää realistisesti toteutumassa valtion työllistämisen kautta, vaan ”kompensaatiota” saadaan tulevaisuudessa parhaiten kansallispuistoon suuntautuvan luontomatkailun kautta. Tarkoitus on, että kunta ostaa kiinteistön ja vuokraa tontin luontokeskusrakennuksen yhteydestä. Kunnalla on edelleen tarkoitus siirtää luontokeskus yrittäjän vastuulle majoitus- ja ravintolapalvelujen tarjoamista varten. Hanke toisi toteutuessaan Tankavaaraan merkittävästi uutta majoitustilaa sekä uusia työpaikkoja enemmän kuin Metsähallitus on pystynyt luontokeskustoiminnallaan tarjoamaan.

MH 1941/2018/00.01.00

27.9.2018

Tankavaaran luontokeskuksen ”tontti” ja sen tiedossa olevat luontoarvot

Vihreällä rajattu, puistosta erotettava alue on käytännössä yhdestä luontotyypistä koostuva kuvio. Luontokeskukselle on tarkoitus erottaa tästä n. 10 hehtaarin alueesta 1,5 hehtaarin kokoinen tontti.

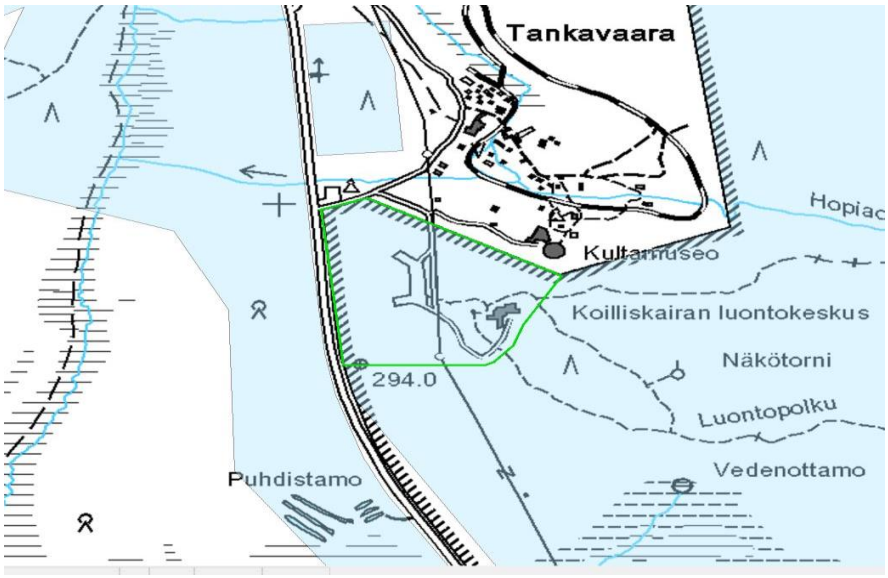

Natura-luontotyypit, Tankavaara

Kansallispuistosta ulos rajattava alue ei ole mitään luontodirektiivin luontotyyppiä, biotooppiluokka on rakennuttu ympäristö. Kuvassa vihreällä merkitty alue on sen sijaan boreaalinen luonnonmetsä -tyypin priorisoitua luontodirektiivin luontotyyppiä.

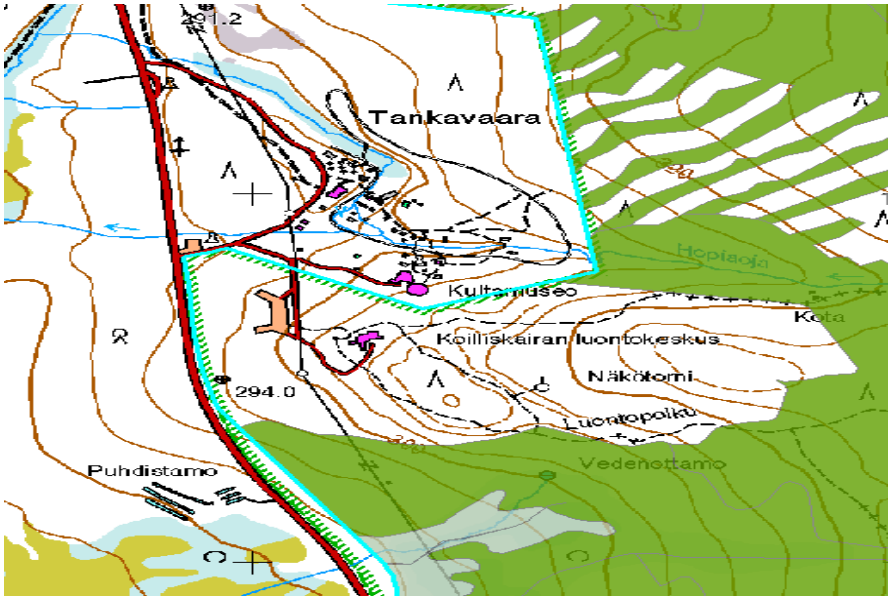

Metsähallitus
PL 94 (Ratatie 11)
FI-01301 Vantaa, Suomi Finland

Tel. 0206 39 4000
www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7

MH 1941/2018/00.01.00

27.9.2018

Kansallispuistoon liitettävä Suomun Villen alue

Urho Kekkosen kansallispuistoon rajautuva ja samaan Natura-alueeseen kuuluva Suomun Villen alue muodostaa maisemallisesti arvokkaan ja luontodirektiivin luontotyypeiltään monipuolisen harjualueen Suomujoen varteen. Luonnontilaisia harjumetsiä reunustavat harjulammet, piensuot, luhdat, lähteet sekä kirkasvetinen Suomujoki. Alueen harjumetsät muodostavat merkittävän osan Urho Kekkosen kansallispuiston Natura-alueen harjumetsistä. Kyseiset metsät kuuluvat myös luontodirektiivin priorisoituun luontotyyppiin boreaaliset luonnonmetsät. Alueen länsiosa on erirakenteista talousmetsää.
Suomun Villen pohjoispuolella Suomujokivarressa kasvaa lapinleinikkiä (direktiivilaji) ja Suomun Villen luhtaiset suot ovat lajille sopivaa elinympäristöä. Varsinaista lajistokartoitusta alueella ei ole tehty.

Suomun Ville, karttarajaus. Pinta-ala 198,32 ha

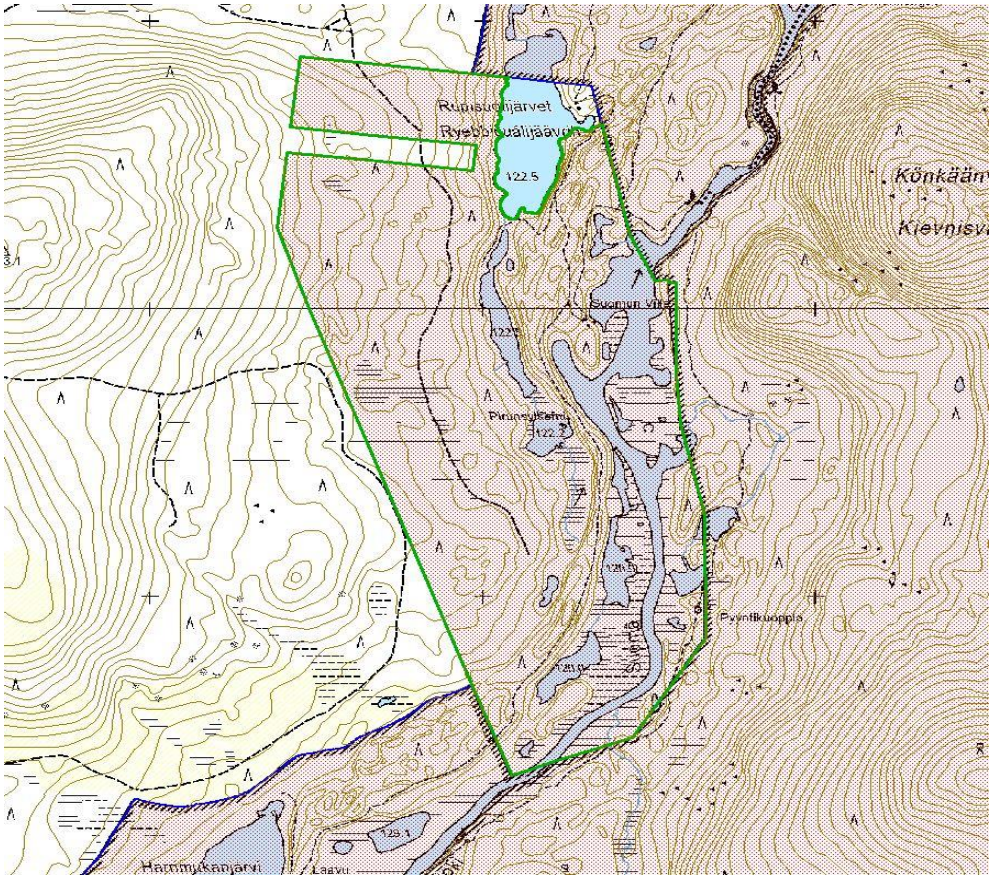

Metsähallitus
PL 94 (Ratatie 11)
FI-01301 Vantaa, Suomi Finland

Tel. 0206 39 4000
www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7

MH 1941/2018/00.01.00

27.9.2018

Taulukko 1: Natura1-luontotyypit Suomun Villen kiinteistöillä

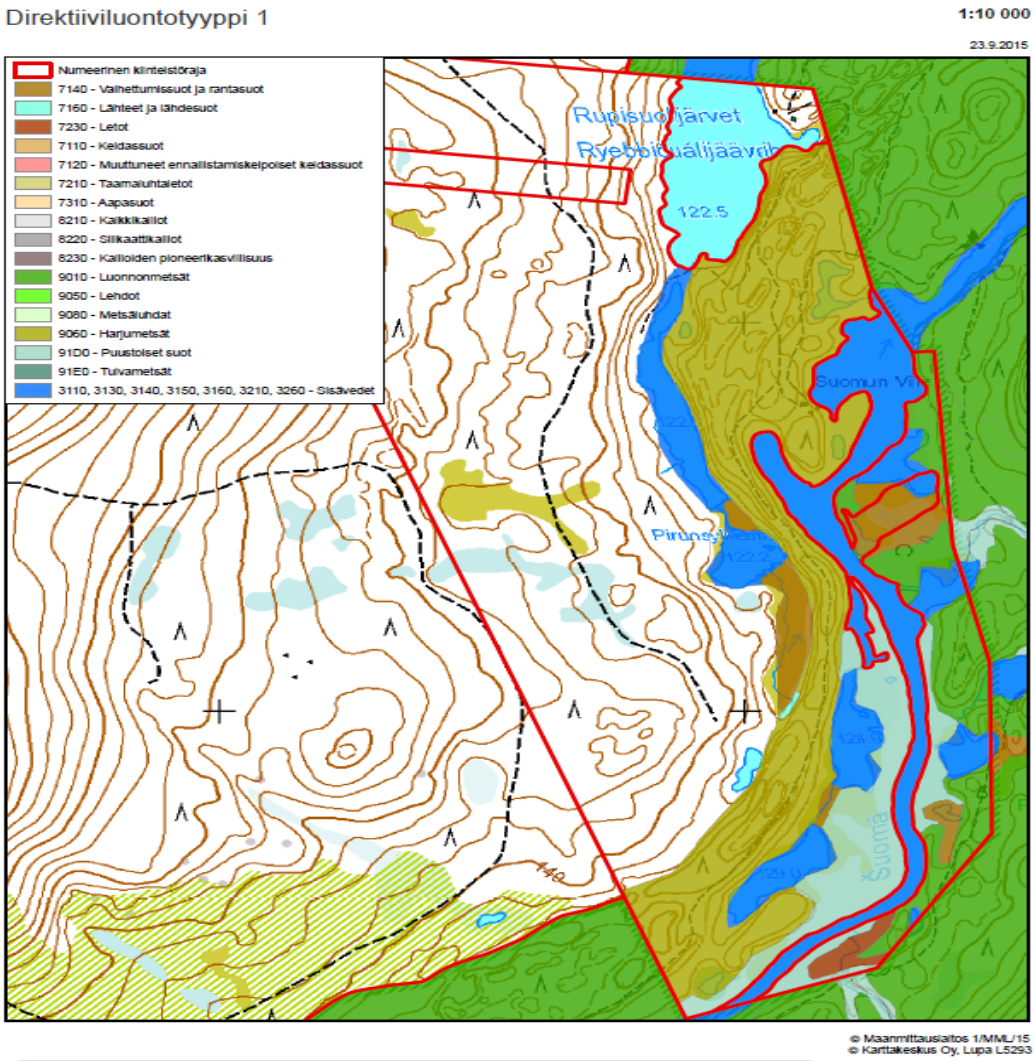

Natura luontotyyppi 1	PINTA_ALA
Ei Naturatyyppiä	103,84
3110 - Karut kirkasvetiset järvet	10,44
3210 - Luonnontilaiset jokireitit	15,31
3260 - Pikkujoet ja purot	0,02
7140 - Vaihettumissuot ja rantasuot	5,63
7160 - Lähteet ja lähdesuot	0,08
7230 – Letot	1,04
9010 – Luonnonmetsät	10,05
9060 – Harjumetsät	39,93
91D0 - Puustoiset suot	11,98
Kaikki yhteensä	**198,32**

MH 1941/2018/00.01.00

27.9.2018

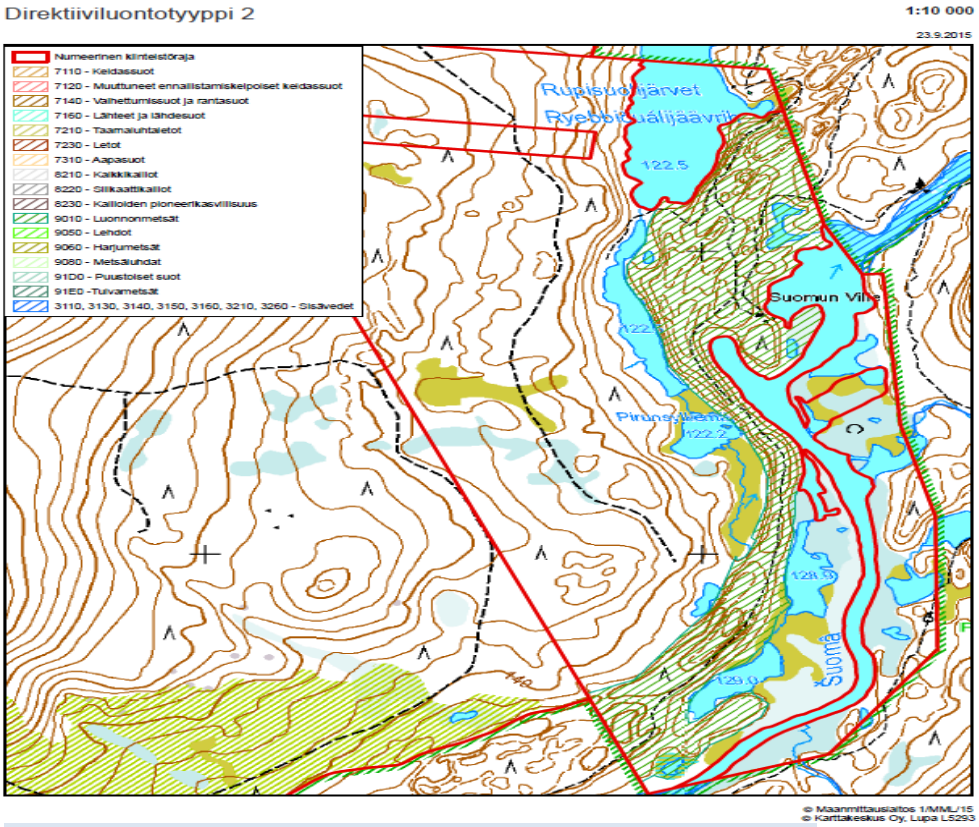

Taulukko 2. Natura luontotyyppi 2 pinta-alat Suomun Villen kiinteistöillä

Natura luontotyyppi 2	Summa / PINTA_ALA
9010 – Luonnonmetsät	39,93
Kaikki yhteensä	**198,32**

Metsähallitus
PL 94 (Ratatie 11)
FI-01301 Vantaa, Suomi Finland

Tel. 0206 39 4000
www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7